

HÖGSKOLAN
I HALMSTAD

KANDIDATUPPSATS

Medie- och kommunikation i teori och praktik 180 hp

När mediabild blir till självbild

Feministernas förhållande till mediabilden av dem själva

Emma Agnesson och Anna Ullén

Kandidatuppsats i Medie- och kommunikationsvetenskap 15 hp

2015-06-01

Abstract

Titel: När mediabild blir till självbild: *Feministernas förhållande till mediabilden av dem själva*

Författare: Emma Agnesson och Anna Ullén

Handledare: Martin Danielsson

Examinator: Åsa Bengtsson

Typ av rapport: Examensarbete för kandidat i medie- och kommunikationsvetenskap 15 hp

Tidpunkt: 2015-05-13

Antal ord: 13 988

Syfte och frågeställningar: Syftet med studien är att undersöka hur feminister uppfattar, förhåller sig till och hanterar den mediala bilden av feminister. Detta är relevant för att lyckas bryta de normer som uppstått kring feminister och även för att se hur man själv som feminist arbetar för att nå detta mål. Att undersöka detta leder till att den vetenskapliga forskningen kring den makt medierna har att påverka stora fenomen i samhället utvecklas, men det ger även förståelse hur detta uppfattas och hanteras av de som befinner sig inom ramen av vad fenomenet behandlar. Frågeställningen är: hur uppfattar, förhåller sig till och hanterar feminister den mediala bilden av feminister?

Metod och material: Denna studie har tillämpat kvalitativa intervjuer, i form av en fokusgrupp och två individuella intervjuer, för att kunna besvara forskningsfrågan.

Huvudresultat: Feminister uppfattar en negativ bild av feminism i media. Den är politiserad, kategoriserad eller används som identifikation i stället för att användas som ståndpunkt. Egen kunskap och intresse är den främsta egenskapen som behövs för att kunna bryta den normativa bild som uppstått i dagens samhälle.

Nyckelord: Feminism, feminist, media

Tack!

Tack till intervjupersonerna som ställt upp i fokusgruppen och i de individuella intervjuerna. Även ett stort tack till Martin Danielsson för hans stöd och handledning. Till sist vill vi tacka feminismen, utan den hade vi inte fått gå i skolan och denna uppsats hade aldrig gått att genomföra.

Till minne av Lena Ewertsson

1. INLEDNING	4
1.1 BAKGRUND	5
1.2 KORTFATTAD INTRODUKTION TILL FEMINISMEN	6
1.3 SYFTE	7
1.4 FRÅGESTÄLLNING	7
1.5 BEGREPP	7
2. TIDIGARE FORSKNING	9
2.1 FEMINISMENS FRAMSTÄLLNING I MEDIA	9
2.2 VARFÖR MÄNNISKOR MOTSÄTTER SIG FEMINISM	10
2.3 MEDIAS MAKT ATT VINKLA FENOMEN	11
3. TEORETISKT PERSPEKTIV	14
3.1 KODNING/AVKODNING	14
3.2 TEORIREFLEKTION	16
4. METOD OCH URVAL	18
4.1 METOD	18
4.2 URVAL	20
4.3 METODREFLEKTION	22
4.4 ETISK REFLEKTION	23
5. RESULTAT & ANALYS	25
5.1 HANTERING AV DEN GENERELLA MEDIALA BILDEN	25
5.2 ANALYS AV "HANTERING AV DEN GENERELLA MEDIALA BILDEN	27
5.3 HANTERING AV DEN POLITISERADE OCH KATEGORISERADE MEDIALA BILDEN	30
5.4 ANALYS AV "HANTERING AV DEN POLITISERADE OCH KATEGORISERADE MEDIALA BILDEN"	33
6. RESULTATREFLEKTION	38
7. SLUTSATS	41
8. REFERENSER	42
KÄLLMATERIAL	43
9. BILAGOR	45
9.1 BILAGA 1	45
9.2 BILAGA 2	46

1. Inledning

Man is defined as a human being and a woman as a female – whenever she behaves as a human being she is said to imitate the male.¹

Sedan urminnes tider har män setts som överlägsna kvinnorna. Dock har det under tidens gång dykt upp flertalet kvinnor som motsatt sig detta konservativa synsätt. Detta blev början till den aktiva och provocerande feminismen som idag utmanar patriarkatet mot synen att kvinnor och män inte skulle vara jämställda varelser. I sin tur har det lett till att feminism fått ett nedsättande uttryck med syfte att beskriva kvinnor som inte anpassar sitt beteende till rådande könsnormer.²

Idag har feminismen fått ny en framfart och frågorna som feminism behandlar har aldrig varit så uppmärksammade som nu. Politiska partier som uttrycker feminism växer för varje år som går och kämpar för ett samhälle där det är individen bakom könet som spelar roll. I dagens medier har feminister fått stort utrymme då det är ett ämne som både intresserar och berör hela samhället, eftersom det är hela samhällsstrukturen som utmanas. Genom mediernas uppmärksammande har olika stereotyper skapats som påverkar dagens feminism.³

I denna studie kommer det undersökas på vilket sätt feminister uppfattar, förhåller sig till och hanterar den mediala bilden av feminister genom att avkoda mediernas framställning. Tidigare forskning om detta ämne visar på att många negativa åsikter om feminister har uppkommit efter att stereotyper skapats. Dessutom väljer media att lyfta ämnen med information som fyller ett syfte för dem själva, vilket även det skapar specifika framställningar av fenomenet. På vilket sätt feminister uppfattar, förhåller sig till och hanterar denna bild blev därför intressant att undersöka. Därmed valdes detta ämne eftersom båda uppsatsförfattarna har ett feministiskt intresse. Undersökningen var viktigt att genomföra för att bidra med förståelse för hur och vad feminister gör i sin vardag för att hantera mediernas framställning av dem själva, samt hur de arbetar för att krossa normer och föra det

¹ *The Guardian*, Simone De Beauvoir: 10 key quotes, 2014 (Hämtad: 2015-01-08)

² Manns, U & Larsson, L ”feminism”, *Nationalencyklopedin*, 2014

³ Brune, Y. m.fl, *Mediernas Vi och Dom: Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*, 2006, s. 9

feministiska synsättet vidare.

1.1 Bakgrund

Kortfattat kan feminism benämnas som jämställdhet mellan kvinnor och män dock finns det än idag skillnader, exempelvis tjänar män fortfarande mer för samma arbete.⁴ Feminism kännetecknas av att ett kvinno- eller könsperspektiv anläggs på olika sociala fenomen. Det finns olika varianter av feminism som skiljer sig både politiskt och epistemologiskt. Ett exempel är liberala feminister och radikala feminister. De första eftersträvar främst könsjämställdhet och intresserar sig inte lika mycket för andra frågor gällande kvinnors möjligheter. Radikala feminister tar avstånd från hela det mansdominerade samhället och studerar det kritiskt utifrån strävan efter en radikal samhällsförändring. Man kan säga att feminismen tar fasta på tre centrala element: att kön utgör ett centralt ämne för att förstå praktiskt taget alla sociala relationer, institutioner och processer, att könsrelationer utgör ett problem då dessa är förknippade med dominansförhållanden, ojämlikhet, påfrestningar och motsättningar och att könsrelationer förstås som socialt skapade.⁵ Vidare definition kommer i begreppsavsnittet. På senare tid har ordet feminist fått en nedsättande laddning och många människor drar sig för att kalla sig feminist.⁶ Enligt Debra Baker Beck använder media olika nedsättande ord som ”hårig” och ”radikal” för att beskriva en feminist.⁷ Uppkomsten av den feministiska bilden skapas utifrån att medier vill förmedla en känsla utifrån en händelse. Detta innebär att medierna lyfter fram de händelser som de anser fyller ett syfte, exempelvis för att generera mer besök till en hemsida.⁸

I denna studie kommer det att göras en problemformulering om hur media har påverkat feministens framställning. Negativa åsikter av feminister har uppkommit utefter att stereotyper har skapats. Sådana här negativa uppfattningar skapas av att människor med liknande åsikter umgås i större grupper. Detta gör det enklare att sätta en stämpel. Studier

⁴ Ekberg, J, *Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män 2013?* 2013, s. 14-15

⁵ Alvesson, M & Skoldberg, K, *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*, 2011, s. 351-352

⁶ Beck, B. D, *The "F" word: How the media frame feminism*, 1998, s. 142-143

⁷ Beck, B. D, s. 143

⁸ Ytreberg, E, *Erving Goffman as a theorist of the mass media in Critical Studies in Media Communication*, vol. 19, 2002, 486

visar på att feminister ofta uppfattas som aggressiva och manshatande, men frågan är om denna bild har skapats av journalisterna utifrån egna stereotypiska uppfattningar i medierna.⁹

1. 2 Kortfattad introduktion till feminismen

Statistiska centralbyrån skriver om jämställdhet och jämlikhet i en rapport från 2014:

Ordet jämställdhet används i Sverige när det gäller förhållandet mellan kvinnor och män. Jämlikhet är däremot ett vidare begrepp. Det avser rättvisa förhållanden mellan alla individer och grupper i samhället och utgår ifrån att alla människor har lika värde oavsett kön, etnicitet, religion, social tillhörighet med mera. Jämställdhet är en av de viktigaste jämlikhetsfrågorna.¹⁰

Jämställdhet har inte alltid varit en självklarhet. Feminismen har rötter långt bak i historien och kvinnor har i århundraden kämpat för att få lika rättigheter som män. Det anses att feminismens har sitt ursprung redan från franska revolutionen där förslag om att införa kvinnlig rösträtt framtog. Feminismen kallades då också för kvinnorörelse eftersom ordet feminism från början hade en nedsättande klang som innefattade kvinnor som ville likna män. Kvinnorörelsen är ett begrepp som arbetar för att stärka kvinnors politiska och sociala rättigheter i samhället. I feminismens historia kan man prata om tre tydliga vågor; första, andra och tredje vågen.¹¹ Första vågen varade mellan 1850-1920 då liberalismen växte fram. Kvinnorörelsen ville ge samma juridiska rättigheter mellan män och kvinnor. De frågorna som diskuterades var bland annat den kvinnliga rösträtten. Sverige gav kvinnor rösträtt år 1919 och det första valet efter beslutet inföll år 1921.¹² Efter andra världskriget tog feminismen fart igen och den andra vågens feminism påbörjades. Här började den feministiska ideologin få mer likheter med den marxistiska ideologin – och teoriutvecklingen. Där har också radikalfeminismen sitt ursprung.¹³ Simone de Beauvoir utgav boken ”*Det andra könet*” som syftade till att synsättet på kvinnan var i förhållande till mannen och inte till

⁹ Twenge, J. M & Zucker, A. N, ”*What is a feminist? Evaluations and Stereotypes in Closed- and Open-Ended Responses. Psychology of woman quarterly*”, 1999, s. 592

¹⁰ SCB (statistiska centralbyrån). På tal om kvinnor och män - lathund om jämställdhet 2014. Örebro: Statistiska centralbyrån, 2014

¹¹ SKR (Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund) Kvinnorörelsens historia, 2014

¹² SCB (Statistiska centralbyrån), 2014, s. 7

¹³ Lindberg, H, *Nyttan av feministisk ideologi och samhällsteori för statsvetenskapen*, 2010, s.119

sig själv. Redan här började könsrollerna kritiseras där mannen var normen medan kvinnan var negationen.¹⁴ Den tredje vågens feminism uppmärksammar alltmer frågor rörande HBT-personer (homosexuella, bisexuella och transsexuella). Könet som en social konstruktion börjar diskuteras och feminismen handlar inte endast ekonomi utan även om kultur.¹⁵

1.3 Syfte

Syftet med studien är att få förståelse för hur feminister förhåller sig till den bild av feminister som cirkulerar i dagens medier. För att undersöka hur människor uppfattar bilder och budskap från medierna så är det relevant att förstå hur medierna framställer specifika fenomen och hur människor sedan kodar/avkodar dessa. Kodningen och avkodningen är viktig att förstå för att lyckas bryta de normer som uppstått kring feminister, men också för att se hur man själv som feminist arbetar för att nå detta mål. Att undersöka detta leder till att man kan utveckla den vetenskapliga forskningen kring mediernas påverkansmakt kring stora fenomen i samhället. Dessutom ger kodning/avkodning även förståelse hur detta uppfattas och hanteras av dem som befinner sig inom ramen av vad fenomenet behandlar.

1.4 Frågeställning

På vilket sätt uppfattar, förhåller sig till och hanterar feminister den mediala bilden av feminister genom att avkoda mediernas framställning?

1.5 Begrepp

Begrepp som har blivit väsentliga att förstå i denna studie är feminism som ideologi och feminister. Den feministiska ideologin är ett tankemönster som arbetar för mänskliga rättigheter och framförallt lika rättigheter mellan män och kvinnor. Dessutom symboliserar den även en kamp mot den patriarkaliska dominansen, som innebär att det är männen som är den ledande normen i samhället.¹⁶ Det finns olika sätt att uppnå detta och det är då man talar om olika typer av feminister. De två typer av feminister som kommer benämnas i denna studie är liberalfeminister och radikala feminister, dock finns det en medvetenhet om att även inom dessa två typer så finns det ett bredare spektrum. En feminist arbetar eller instämmer

¹⁴ Gemzöe, L, *Feminism*, 2002, s. 84

¹⁵ SCB (Statistiska centralbyrån), 2014, s. 11

¹⁶ Manns, U & Hirdmann, Y, "Patriarkat", *Nationalencyklopedin*, 2014

med feminismens ideologi men det som skiljer liberala feminister och radikala feminister åt är att radikala feminister är främst kvinnocentrerade där kvinnors upplevelser och intressen står i fokus. Liberala feminister eftersträvar könsjämsliddhet och är inte lika intresserade av andra aspekter av samhället utöver dem som lyfter upp kvinnors möjligheter. Radikala feminister tar avstånd från det mansdominerade samhället som helhet och studerar samhället kritiskt utifrån ambitionen att uppnå en radikal samhällsförändring, vilket har som syfte att leda till helt nya könsrelationer. Den större skillnaden är därmed att liberala feminister mer fokuserar på de juridiska aspekterna medan de radikala feministerna tenderar att lyfta fram de sexuella skillnaderna¹⁷. Ett annat begrepp som är av betydelse är media. Med begreppet media menas alla de platser där intervjupersonerna för denna studie finner sina uppfattningar om feminister. Dessa medieplatser är exempelvis Facebook, Twitter och bloggar. Dock ligger tyngden för denna studie inte på vilken plats de finner informationen, utan vad informationen i sig förmedlar. Det finns både positiva och negativa mediala bilder av feminister. Till stor del väljer media att lyfta den extrema och provocerande bilden av feminister som kan generera negativa effekter på den feministiska ideologin.¹⁸

¹⁷ Alvesson, M & Sköldberg, K, 2011, s. 351-352

¹⁸ Baker, B. D, 1998, s. 143

2. Tidigare forskning

För att kunna besvara forskningsfrågan så undersöks feminismens framställning i media, varför människor motsätter sig feminism samt medias makt att vinkla fenomen genom att läsa relevanta artiklar inom ämnet feminism och media. Dessa tre ämnesområden presenteras nedan.

2.1 Feminismens framställning i media

Så som feminister syns i medierna speglar inte alltid hur feminister för sig i verkligheten. Feminister framställs som motsatsen till offer, att de har en bakomliggande agenda och arbetar för att nå målen inom kvinnorörelsen, i jämförelse med hur själva kvinnan framställs, då det ofta blir som ett offer. Att förstå hur medierna framställer feminister är viktigt att veta för denna studie eftersom undersökningar har visat att människors attityder och fördomar påverkas av medierna, särskilt när människor saknar vetskap om ämnet i fråga.¹⁹

Resultatet av Rebecca Ann Lind och Colleen Salo undersökning om varför en viss framställning av feminister uppstår, är att medierna försöker skapa en känsla av en händelse. "Facts have no intrinsic meaning. They take on their meaning by being embedded in a frame or story line that organizes them and gives them coherence, selecting certain ones while ignoring others".²⁰ Detta är relevant för denna studie eftersom de visar på att medierna väljer att belysa de händelser som de anser fyller ett syfte för medierna själva. Detta ger oss förståelse i hur framställningsprocessen går till och vad som är syftet med denna. Oftast handlar det om att få så mycket besökare till sidan som möjligt. Man kan därför se nyheter som ett sätt att berätta historier, snarare än att presentera information.

Reportrars uppfattning av en händelse måste, som alla andra kommunikativa meddelanden, koda innan de används. Här spelar språket som används en stor roll, Baker Beck menar att: "No author is free or speaker is free of the necessity to choose words, syntax or and order of presentation".²¹

¹⁹ Lind, R & Salo, C, *The Framing of Feminists and Feminism in News and Public Affairs Programs in U.S. Electronic Media*. 2002, s. 211

²⁰ Lind, R & Salo, C, s. 212

²¹ Baker B. D, 1998, s. 140

Ett argument till varför feminister fått stämpeln som något negativt är av massmediernas avsmak för starka, aktiva och självsäkra kvinnor. När medierna sedan porträtterar detta skapas en något skrämmande bild av feminister. Enligt Baker Beck har verkligheten aldrig varit ett universellt koncept; "what passes for reality in any culture is the product of that culture's codes".²² Resultatet för Baker Becks studie är därmed att verkligheten alltid är "gömd" bland koder, och inte helt verklig. Ett koncept så enkelt som ordet "kvinna", är täckt av kulturella koder som sedan förmedlas och tolkas i olika medier som vi möter på daglig basis. Eftersom verkligheten är gömd bland koder måste den alltid kodal/avkodas för att meningen av ett budskap ska nå fram. Dock leder denna process till att meningen med ett budskap omvandlas under processens gång. Detta är relevant för studien eftersom det visar på hur framställningen av fenomen ändras beroende på vem som sänder ut dem, och vem som tolkar dem. "Jag är inte en feminist men...", är en mening som ofta uppstår. De ämnen de oftast berör då är exempelvis jämställdhet i löner, abort och föräldraledighet. Det som gör att de flesta inte vill uttala sig själva som feminister är för att viljan att förändra världen gör en till ett hot mot de som styr den, och det är inte många som vill ses som ett hot mot världen.²³

2.2 Varför människor motsätter sig feminism

Att undersöka varför människor motsätter sig feminism är relevant för att få en tydligare förståelse kring varför människor i samhället har en negativ bild av feminister. Dessa åsikter kan sedan appliceras på studien och upptäcka roten till den mediala bilden.

Många negativa åsikter har uppkommit efter att stereotyper skapats. Enligt artikeln "What is a feminist? Evaluations and stereotypes in closed- and ended responses", uppkommer sådana här negativa uppfattningar av så kallat "group membership"; att människor umgås i grupper med liknande åsikter. Det är enkelt att sätta en stämpel på någon utifrån vilken grupp personen tillhör. Studier visar på att feminister oftast uppfattas negativt, och detta av unga personer som har bilden av feminister som fula, aggressiva och manshatande. Detta blir intressant eftersom kvinnor uppfattas positivt som grupp.²⁴ Uppfattningen om feminism och feminister tenderar att se olika ut. Frågan är varför människor ofta inte har något emot feminism, men inte vill identifiera sig som en feminist. Dilemmat som feministiska forskare

²² Baker B. D, s. 140

²³ Baker B. D s.140

²⁴ Twenge, J. M & Zucker, A. N, 1999 s. 592

ofta möter är, enligt Molly Andrews artikel "Feminist Research with non-feminist and anti-feminist: meeting the challenge", blir resultatet att man inte kan beskriva kvinnor inom termen feminism om detta inte är något kvinnor själva vill identifiera sig med. En av de viktigaste aspekterna inom det feministiska synsättet är att kvinnor måste ha rätten att tala ut om sin verklighet precis så som de upplever den. Dock har det feministiska synsättet en bred uppfattning och det är detta som skapar debatter.²⁵ Detta återkopplar till studiens frågeställning och ger närmare förståelse kring hur feminister förhåller sig till mediala framställningar som i sin tur leder till att människor motsätter sig för att kalla sig feminist.

2.3 Medias makt att vinkla fenomen

Att undersöka hur medier tenderar att vinkla diverse fenomen är viktigt för denna studie eftersom det är i mediernas utsända meddelanden som avkodningen sker och därmed där mediebilderna av feminister skapas.

Media har idag stor makt att vinkla händelser utifrån det perspektiv som de finner lämpligast. I boken "Mediernas vi och dom" skriver författarna om mediernas makt och betydelse i samhället samt hur medierna kan forma våra uppfattningar. Detta är viktigt att undersöka i denna studie eftersom medierna då har makt att påverka våra föreställningar om olika fenomen i samhället, i detta fall feministers uppfattning, förhållning och hantering av den mediala bilden av feminister. Medieföretag producerar symboliska varor som finns i många människors vardagliga miljö. Författarna menar att man skulle kunna säga att medierna använder sig av människors förståelse och syn på världen för att producera och strukturera bilder och diskurser. Ofta när man pratar om framställningen av sociala fenomen i media kommer man in på medias maktstrukturer. Våra föreställningar från media har skapats av maktstrukturer som finns, och utifrån dessa strukturer finns det också en norm att förhålla sig till.²⁶ Det är i denna norm som det "normala" och "onormala" uppkommer.

Inom medie- och kommunikationsvetenskapen har tidigare antaganden om hur medierna påverkar människor kritiserats och ersatts av uppfattningen att medierna, snarare än att utgöra ramen för vad vi tänker, tycker och gör, har betydelse för vår förståelse. Med andra ord utgör

²⁵ Andrews, M, *Feminist Research with Non-Feminist and Anti-Feminist Women: Meeting the Challenge. *Feminism & Psychology*. 2002, s. 60*

²⁶ Brune, Y. m.fl, 2006, s. 9

medierna en viktig källa för våra föreställningar om vad som är önskvärt och icke önskvärt, normalt, onormalt, möjligt och orealistiskt.²⁷ Därför har medierna makten att konstruera människors verklighet och kunskap. Det medierna väljer att behandla är det som blir viktigt, och därmed utesluts de som medierna medvetet väljer att inte behandla.²⁸

Artikeln ”On the continuing problems of media effects research” behandlar de möjliga effekterna av att ständigt vara uppkopplad på nätet och till medier. Författaren Sonia Livingstone menar att media kan ändra människors beteende och uppfattningar.²⁹ Även om det kan vara svårt att bevisa på vilket sätt media påverkar våra tolknings – och förståelseramar så är det också svårt att bevisa att de inte har gjort det eftersom media passerar nästan alla aspekter i vardagslivet.³⁰ Livingstone påpekar att det är svårt att se de specifika effekter media har men att det ändå är säkert att media har en stor inverkan på människans sociala verklighet. Den sanning som man ser genom medias granskningar är tolkningar av verkligheten genom de mediala kanalerna.³¹ Media har en stor makt och som socialt system så spelar de en viktig roll. Precis som nämnt i den tidigare artikeln så anser även Mark P. Orbe att man dagligen exponeras för media, medvetet och omedvetet. Människor kan tro att de utsätts för media utan att bli influerad av dem men detta är något som är nästintill omöjligt.³² Boken “The ‘reality’ of media effects” belyser många av de negativa effekter som uppkommer av medias influerande på publiken och däribland det uppkommande av kulturella stereotypa bilder av i detta fall feminister. Det är viktigt att titta på mediernas samtliga effekter för att få en helhetsbild av hur medierna påverkar samhällets åsikter och handlingar. Detta spelar stor roll i denna studie då den mediala bilden är en produkt av mediernas påverkan på samhället. I en aspekt så förutsätter journalistiken, som en specifik form av medieinnehåll, att det finns sanningar som kan och behöver förmedlas till läsare, lyssnare och tittare.³³ På detta sätt menar Jesper Strömbäck, i sin artikel: ”*Medierna som fjärde statsmakt. En studie av innebörden av begreppet granskande journalistik*”, att verkligheten blir obegränsad medan mediernas format är begränsade. Därför görs urvalet av vad som visas och skrivs i media genom vad som fångar publiken. Det som drar störst uppmärksamhet är det som väljs att lyftas fram, detta innebär att

²⁷ Brune, Y. m.fl, 2006, s. 9

²⁸ Brune, Y. m.fl, 2006, s. 10

²⁹ Livingstone, S, *On the continuing problems of media effects research*. 2009, s. 3

³⁰ Livingstone, S, 2009 s. 13

³¹ Livingstone, S, 2009 s. 15

³² Orbe, M. P, *The ‘reality’ of media effects*, 2013, s. 236

³³ Strömbäck, J, *Medierna som fjärde statsmakt. En studie av innebörden av begreppet granskande journalistik*, 2003, s. 12

den verkligheten som nyheterna handlar om kan omformas, och i värsta fall, förvanskas. Det kan i sin tur leda till gestaltningseffekter.³⁴ Som nämnt ovan kan detta generera förvanskade framställningar av ett visst fenomen, bland annat då feminism.

När man talar om mediernas påverkan så handlar det om effekter. Medierna kan ha effekter på människors attityder och handlingar, effekter på individer, grupper och samhällsstrukturer samt effekter på kort eller lång sikt. Detta gör att medierna genererar en skillnad i den enskilda människans liv men även i hela samhället. Effekterna behöver dock inte endast bestå i förändringar, utan kan också göra så att attityder eller samhällsstrukturer står oförändrade.³⁵

³⁴ Strömbäck, J, 2003, s. 13

³⁵ Bruhn Jensen, K, *Medier och samhälle*, 2009, s. 117

3. Teoretiskt perspektiv

Denna studies teoretiska perspektiv kommer att utgå från Stuart Halls modell gällande kodning och avkodning med inriktning på Halls tre läsarpositioner.

3.1 Kodning/avkodning

Masskommunikation har lett till att kommunikationsprocessen kan ses som en cirkulationskrets. Denna cirkel består av fem olika delar; produktion, cirkulation, distribution, konsumtion och reproduktion, vilka tillsammans skapar en struktur.³⁶

Objekten i denna struktur är betydelser och meddelanden som är, precis som alla olika former av språk och kommunikation, organiserade med hjälp av koder och det är här produkten skapas. Dock behöver denna produkt en mening för att kunna tas upp av publiken. När detta är uppnått måste diskursen översättas och omvandlas till sociala praktiker om cirkeln ska slutas. Om produkten inte får någon betydelse så kan den heller inte uppfattas av publiken och får därmed ingen effekt.³⁷ Att denna mening skapas är en viktig del i det kommunikativa utbytet och det är då man talar om kodning/avkodning.³⁸

Publiken är både källan och mottagaren av ett meddelande. Vilket av dessa man är beror på var i processen man befinner sig. Medierna sänder ut kodade meddelanden i form av en meningsfull diskurs. Denna diskurs måste ha det rätta sociala språket för att bli upptäckt. Innan detta meddelande kan få en effekt, uppfylla ett behov eller användas så måste det först omvandlas som en meningsfull diskurs och även bli meningsfullt avkodad. Det är dessa avkodade betydelser som har en effekt att kunna influera, underhålla eller övertala. Strukturerna använder dessa koder och skickar ut ett meddelande. Detta meddelande tolkas sedan genom sina avkodningar och sänder ut meddelanden till samhället där publiken sedan skapar nya ramverk av uppfattningar. Dessa koder kan tidigt spridas ut så brett inom communities och kulturer att de till sist inte uppfattas vara konstruerade utan ses som helt naturliga. Detta gör att själva kodningsprocessen döljs bakom det språk som används. De naturaliserade koderna visar hur samhället vänjer sig vid en kod när det finns en

³⁶ Hall, S. m.fl, *Culture, Media, Language*. Centre for Contemporary Cultural Studies 1980, s. 128

³⁷ Hall, S. m.fl, s. 128

³⁸ Hall, S. m.fl, s. 129

grundläggande likvärdighet mellan kodningen och avkodningen när en mening ska skapas. Funktionen för koderna som avkodas kommer då hela tiden uppfattas som naturaliserade. Detta leder till att den visuella symbolen för exempelvis en feminist *är* en feminist, snarare än representerar en feminist. Hur en symbol uttrycks, både visuellt och verbalt, är då en produkt av en ”överenskommelse” av koder. Dock argumenteras det även för att symboler uppfattas som något från det verkliga livet eftersom de avbildar åskådarnas uppfattningar. Dessa uppfattningar är dock resultatet av starkt kodade (även om det är omedvetet) avkodningar.³⁹ Hall talar om två olika sorters koder: sociala koder och lokala koder. De sociala koderna är kodningar ur den större sociala kontexten. Lokala koder är individens egna kodningar inom individens kunskapsram.⁴⁰

En kodning bestämmer inte exakt hur avkodningen kommer att se ut, då detta bestäms av hur publiken tolkar meddelandet. Om publiken alltid hade avkodat enligt de utsända koderna så hade kommunikationen varit något som Hall benämner ”helt transparent kommunikation”.⁴¹ Därmed talar Hall även om olika läsarpositioner i relation till hur människor kodar/avkodar mediernas texter; den dominerade, den förhandlande och den oppositionella läsningen. Dessa tre positioner syftar till att berätta hur publiken påverkas och enas kring de texter och material som produceras. Den dominerade läsningen sker när publiken reagerar som mediet vill att de ska göra. Mottagaren ändrar då inte meddelandet utan tolkningen stannar inom ramen för det uttänkta meddelandet och tolkar inom den dominanta koden.⁴² Detta är ett typiskt exempel för helt transparent kommunikation. Här använder läsaren samma sociala och lokala koder som producenten och accepterar den innebörd som producenten föredrar.⁴³ Avkodning inom den förhandlande läsningen ser och bekräftar den dominanta tolkningen för kodningarna för att kunna skapa egna betydelser, men är inte helt villig att endast tolka meddelandet på det sätt som avsändaren avsett.⁴⁴ Detta innebär att läsaren använder samma sociala koder i en större utsträckning, på det vis som producenten avsett, men använder samtidigt alternativa lokala koder.⁴⁵ Den oppositionella läsningen innebär att textens kodning inte accepteras, utan att mottagaren förstår meddelandet och hur det är avsett att tolkas, men håller inte med och

³⁹ Hall, S. m. fl, s. 134

⁴⁰ Lewis, B, *Moving Beyond Prozac, DSM, and the New Psychiatry: The Birth of Postpsychiatry*, 2006, s. 95

⁴¹ Hall, S. m.fl, s. 136

⁴² Garner, R. *Social Theory: Power and Identity in the Global Era*, 2010, s. 571

⁴³ Lewis, B, s. 95

⁴⁴ Garner, R, s. 572

⁴⁵ Lewis, B, s. 95

skapar sin egen tolkning.⁴⁶ Inom denna läsarposition använder läsaren alternativa koder både inom den lokala och den större sociala kontexten.⁴⁷ I denna studie kommer läsarpositionerna användas för att förstå hur feminister tolkar och sedan förstår deras dominerande mediebild. Ur analysen kommer intervjupersonernas läsarposition urskiljas och detta kommer sedan ge svaret på vilket sätt intervjupersonerna förhåller sig till mediebilderna av dem själva som medier har skapat.

För hela denna studie har kodning/avkodning en stor betydelse eftersom det är i denna process som uppfattningar om feminister och feminism skapas, och det är då även här läsarpositionerna skapas. Kodning/avkodning kommer i denna studie användas för att se hur feminister tolkar de meddelanden och framställningar som medier sänder ut samt för att se hur naturaliserade koder leder till att normer både uppstår och kvarstår. I intervjuerna kommer detta användas för att se hur intervjupersonerna avkodar mediernas kodade material utifrån Halls tre läsarpositioner: den dominerande läsningen, den förhandlande läsningen och den oppositionella läsningen, samt urskilja de naturaliserade koderna och diskutera varför de idag ser ut som de gör.

3.2 Teorirefleksion

Halls avkodning/kodning modell är typisk för studier inom masskommunikation och har lagt grunden för hur problem inom mediala studier bör hanteras. Då detta är en ganska enkel modell blev den snabbt sedd som en nyckeltext för studier inom media.⁴⁸ Kortfattat ser Hall kommunikation som en process där specifika meddelanden sänds och tas sedan emot med en viss tolkning och effekt. En kritik mot denna modell som bygger på publikens tolkningar/avkodningar är att vi idag lever i ett medielandskap där vi själva som mediepublik i allt större utsträckning både konsumerar och producerar medietexter. Vi lever därmed ”inom” ett medielandskap och är i kontakt med medierade budskap konstant, och Halls modell adresserar inte att detta påverkar de utsända meddelandena. Hall anser att innan ett meddelande kan ge någon effekt måste det avkodas. Det är sedan dessa avkodade meningar som kan ha påverkande konsekvenser. När vi själva som mediepublik producerar medietexter

⁴⁶ Garner, R, s. 572-73

⁴⁷ Lewis, B, s. 95

⁴⁸ Alasuutari, P, *Rethinking the Media Audience: the new agenda*, 1999, s. 2

bör dessa texter redan vara påverkade av oss som medieproducenter och redan då kunna ha en effekt på publiken, istället för att först få en mening efter publikens avkodning. Därmed säger Halls modell att meddelandens effekt endast bygger på publikens tolkningar eller tankegångar, och avlägsnar sig från de som faktiskt producerar meddelandet.⁴⁹ Frågan är då om Halls modell blivit för daterad för dagens samhälle och borde anpassas mer efter de som producerar texterna, och inte ge resultat efter publikens tolkningar. För denna studie hade det varit särskilt passande då många feministiska åsikter, och åsikter om feminism, görs av mediepubliken själva med hjälp av diverse medier. Samtidigt har denna teori varit till stor hjälp för att förstå hur individer tolkar samma ämne fast på olika sätt samt att ge en förklaring på varför detta sker. Dock sker även en tolkning när vi transkriberar intervjupersonernas tolkningar, vilket leder till att teorin inte kan garantera att de olika läsarpositionerna alltid står var och en för sig. I vissa fall kan individer avkoda inom mer än en läsarposition vilket då gör det svårare för uppsatsförfattarna att avläsa intervjupersonernas tolkningar.

⁴⁹ Alasuutari, P, s.3

4. Metod och urval

Nedan följer en beskrivning över studiens tillvägagångssätt, samt urval och presentation av intervjupersoner.

4.1 Metod

I denna studie kommer fokusgrupper och individuella intervjuer att användas som metod. Fokusgrupper har valts för att skapa en diskussion mellan gruppmedlemmarna där olika åsikter och tankar kommer fram. Individuella intervjuer har valts för att generera ett mer djupgående samtal där individens åsikter står i fokus.

För denna studie är fokusgrupper en lämplig metod eftersom det är en metod som syftar till att skapa diskussion. Intervjumetoden är en kvalitativ forskningsmetod där en grupp personer utfrågas samtidigt om en viss frågeställning kring deras åsikter, tankar och attityder. Frågorna är ställda till hela gruppen och uppmuntrar till diskussion. Fokusgruppen leds av en moderator som ska sköta intervjun utan att vara alltför styrande. Tekniken gör det möjligt för forskaren att skapa sig en förståelse varför människor tycker som de gör. Som nämnt tidigare finns det flera typer av feminister, bland annat radikalfeminister och liberala feminister, vilket visar att feminister inte är en homogen grupp, utan att det finns flera olika åsikter. En ytterligare anledning till denna metod är att vissa ämnen och fenomen uppfattas på olika sätt av olika individer. Därför är fokusgrupper även ett bra sätt för att få en insikt i andras upplevelser och tankar. En semistrukturerad fokusgrupp är det bästa alternativet för denna studie. Ju mer moderatören, en av uppsatsförfattarna, styr gruppen, desto mer strukturerad är den. I detta fall var fokusgruppen semistrukturerad eftersom samtalets riktning styrdes av moderatören. Däremot talade gruppmedlemmarna så fritt som möjligt med varandra, inom ramen för studiens syfte. Detta för att rätt ämnesaspekter skulle tas upp men att diskussionerna ändå skulle kännas så naturliga som möjligt.⁵⁰

Studien bestod av en fokusgrupp, innehållande tre medlemmar och två stycken individuella intervjuer som skedde över telefon. Intervjupersonerna var utvalda genom intresse för feministiska frågor och aktivitet på sociala medier. Personerna i fokusgruppen fanns i vår omgivning och vi tog kontakt med dem genom sociala medier medan personerna till de

⁵⁰ Wibeck, V, *Fokusgrupper: om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*, 2010, s. 58

individuella intervjuerna båda driver varsin blogg där vi tog kontakt med dem. Antalet medlemmar i fokusgruppen avgjordes av att de alla ska känna trygghet och våga uttrycka sina åsikter, men även för att lyckas behålla allas uppmärksamhet.⁵¹ Det fysiska avståndet mellan medlemmarna blev även mindre och därmed blev kommunikationen mer personlig.⁵² Frågorna hade redan i förväg planerats för att säkerhetsställa att de skulle ge ett värde för studien och moderatorn ställde alla frågor. Det var viktigt att frågorna inte blev allt för stängda eftersom konversationen behövdes hållas vid liv, men även inte heller för öppna eftersom samtalet inte fick komma bort från forskningsfrågan.⁵³

I denna studie ställdes intervjufrågorna i stil med "Vad anser ni om mediebilderna av feminister?". Detta för att skapa individuella tankekedjor hos fokusgruppsmedlemmarna och samtidigt för att få en uppfattning om hur feminism kan uppfattas på olika sätt. Sedan övergick frågorna till varför de hade en specifik uppfattning om feminism samt vad som är roten till denna uppfattning. Vidare frågade moderatorn om vilken roll gruppmedlemmarna ansåg att medierna spelar i detta sammanhang, och i sådant fall på vilket sätt samt hur intervjupersonerna hanterar dessa i sin vardag. Till sist visades två bilder för gruppdeltagarna. Att visa bilder kan skapa en annan mening för personer än enbart frågor och syftet var att få fram känslor och åsikter kring feministers framställning. Därför bestod bilderna av, vad vi anser, uppfattas som en stereotypisk feminist. Den första bilden föreställer Johanna Sjödin, en radikal feminist, som står med armarna ovanför huvudet där man tydligt kan se kroppsbehåring i hennes armhålor. Diskussionen om kvinnors kroppsbehåring är vanlig i dagens samhälle och är en av de vanligare fördomarna om feminister.⁵⁴ Den andra bilden föreställer en radikalfeministisk tweet som uttrycker att män är en sjukdom. Denna bild påvisar hatet som många anser feminister driver mot män.

Två stycken individuella intervjuer genomfördes även med uttalade feminister. Frågorna som ställdes under intervjuerna var även de som ställdes under intervjun med fokusgruppen. Detta för att få svar på samma frågor, men med något djupare och personligare åsikter än de som uppkom av fokusgruppen. Även här var intervjun semistrukturerad då intervjuaren till stor del styrde samtalet med ett antal tydligt angivna frågor, men som kunde försättas åt olika håll

⁵¹ Wibeck, V, s. 61

⁵² Wibeck, V, s. 62

⁵³ Aspens, P. *Etnografiska metoder*, 2011, s. 137

⁵⁴ Twenge, J. M & Zucker, A. N, 1999 s. 592

beroende på vilka svar som respondenten gav.⁵⁵ På grund av geografiska omständigheter skedde intervjuerna på telefon.

Efter intervjuerna, både med fokusgruppen och med de individuella intervjuerna, så transkriberades materialet. Transkriberingen skedde för att lättare kunna analysera materialet. Risken finns att viktiga reflektioner uteblir för att det blir för mycket att hålla reda på.⁵⁶ De transkriberingar som gjordes för samtliga intervjuer gick till genom att hela samtalen skrevs ner på papper. Sedan färgkodades materialet då olika utgångspunkter i intervjupersonernas svar kunde kopplas till studiens teoretiska ramverk samt då de liknande utgångspunkterna delades in i två olika teman där de sedan diskuterades. Även olika citat som symboliserade viktiga delar av ämnet togs ut för att analyseras och diskuteras. Detta gjorde det tydligt att det fanns olika ingångspunkter på problemet. Dessa radades därmed upp för att klargöra vilka ingångspunkter som alla intervjudeltagarna nämnde och som då utgör grunden för studiens analys. De teoretiska begrepp som låg till fokus för kodningen av materialet blev avkodning/kodning samt de tre läsarpositionerna. Dessa används för att se på vilket sätt feminister uppfattar, förhåller sig till och hanterar den bild av feminister som cirkulerar i medierna.

Det är viktigt att deltagarna i en fokusgrupp och i individuella intervjuer aldrig känner sig kränkta eller på något sätt upplever att ens privatliv har utelämnats. Inga av personernas namn kommer att nämnas i denna studie och inspelningarna behandlas med sekretess. Det underströks att deltagare inte fick lämna ut känsliga uppgifter om de andra medlemmarna.⁵⁷ Något vi tog i beaktande under fokusgruppen var ifall någon medlem inte skulle känna sig bekväm med att berätta sina åsikter fullt ut med risk att de skulle spridas vidare.

4.2 Urval

För att fokusgruppen skulle fungera så bra som möjligt behövdes en lämplig blandning av personer. Här spelade demografiska variabler en stor roll. Det innefattar faktorer som ålder, kön, etnisk härkomst med mera. Eftersom det är viktigt för undersökningen att deltagarna i fokusgruppen är insatta i feminism så valdes personer som på något sätt är aktiva inom

⁵⁵ Aspers, P, s. 137

⁵⁶ Aspers, P, s. 149

⁵⁷ Wibeck, V, s. 139

politiken eller har ett intresse av statsvetenskap. Individerna i gruppens personlighetsdrag spelade roll till hur fokusgruppen skulle utspelas. Deltagarna i gruppen hade till stor del liknande åsikter och detta var bra då det gick åt mindre tid till att upprätthålla gruppen. Gruppkompatibiliteten visade sig därför ha en betydelse när man gjorde valet att använda sig av fokusgrupper. Det var en fördel med medlemmar med liknande åsikter för att få alla i gruppen att känna sig bekväma med att dela med sig av sina tankar i det aktuella ämnet.⁵⁸ Materialet från samtliga intervjuer samlades in genom en inspelningsmodul samt med block och penna. Medlemmarna blev i förväg tillfrågade om användningen av en inspelningsmodul kändes bra. Detta gav fördelen att man kunde gå tillbaka i materialet och analysera vid ett senare tillfälle.

Intervjupersonerna i fokusgruppen presenteras nedan. Samtliga intervjupersoner heter egentligen någonting annat.

Deltagare 1: Emira, är 22 år och studerar tredje året på Högskolan i Halmstad. Hon är aktiv i vänsterpartiet och uttalad feminist.

Deltagare 2: Lisa, 21 år och studerar andra året på Högskolan i Halmstad. Är aktiv i feministiskt initiativ med liberalfeministiska åsikter.

Deltagare 3: Victoria, 23 år och studerar andra året på Högskolan i Halmstad. Intresserar sig för feministiska åsikter och är uttalad feminist men är inte aktivt i något parti.

Urvalet av de individuella intervjupersonerna skedde genom feminister som är aktiva på sociala medier och ser sig själva som uttalade feminister. Båda intervjupersonerna driver feministiska bloggar varav en av intervjupersonerna uttalar sig själv som radikalfeminist. Genom att intervjua både en radikalfeminist och en liberal feminist så kunde vi göra jämförelser mellan hur två olika typer av feminister på olika sätt uppfattar, förhåller sig till och hanterar den mediala framställningen av feminister.

Intervjupersonerna till de individuella intervjuerna presenteras nedan:

⁵⁸ Wibeck, V, s. 31

Intervjuperson 1: Tina, 24 år och radikalfeminist som studerar politik på Uppsala universitet. Hon driver en radikalfeministisk blogg om feminism, kommunism och ideologi men med främst fokus på relationer och sexualitet.

Intervjuperson 2: Kajsa, 26 år och arbetar med reklam samt driver en blogg om sin vardag, där man får läsa många inlägg av feminism blandat med humor.

4.3 Metodreflektion

Att använda fokusgrupp och individuella intervjuer som metod fungerade bra för denna studie då fokusgruppen genererade nya idéer eftersom deltagarna hade olika tankar och synsätt om samma ämne samt att de individuella intervjuerna gav en mer enskild förståelse utan att en grupp runtomkring påverkat svaret. Detta visar på att även om alla deltagarna var uttalade feminister, så kunde de ändå se fenomenet ur olika perspektiv. Deltagarna både ifrågasatte och förklarade för varandra hur de tänkte kring ämnet, vilket bidrog till intressanta synpunkter på feminismen i media men genererade även till att deltagarna i gruppen började ställa frågor till varandra. Detta var något som vi strävade efter när vi gjorde urvalet av deltagarna. En blandning av personlighetsdrag var något vi ansåg vara viktigt i urvalet eftersom det då leder till att mer blandade åsikter uppstår, men detta kan även generera att någon syns och hörs mer än de andra, därför var vi under fokusgruppen uppmärksamma på om någon av deltagarna var mer dominant än de andra. Detta eftersom det är viktigt att alla deltagarna inom fokusgruppen får en chans att uttrycka sina tankar så att viktiga åsikter inte går förlorade.⁵⁹

Fokusgruppsintervjun blev cirka 45 minuter lång. Ibland gled diskussionen mellan deltagarna iväg från den ursprungliga frågan, men genom deras egen diskussion och olika tankegångar fick vi då ett bredare perspektiv snarare än bara ett enkelt svar på frågan. Under de individuella telefonintervjuerna så ställdes samma frågor som vid fokusgruppen. Telefonintervju som teknik blev något problematiskt eftersom samtalen inte blev lika djupgående då vi inte kunde se intervjupersonerna och intervjuerna fortlöpte under kortare tid. Därmed gick det inte heller att ta hänsyn till miljön som de intervjuades i och det gick även inte att avläsa kroppsspråket för att avgöra om en fråga var känslig eller inte för intervjupersonen. Samtalen blev således något kalare och inte lika personliga som de hade

⁵⁹ Wibeck, V, s. 30

kunnat vara om intervjuerna skett ansikte mot ansikte. Dock kände vi ändå att vi fick tillräcklig och adekvat information och ett bra utbyte av åsikter och tankar för att kunna besvara forskningsfrågan. Precis som under fokusgruppen så användes visuell elicitering i form av två bilder (se bilaga 2) som mailades till intervjupersonerna innan intervjun ägde rum. Det underlättade intervjun eftersom detta genererade åsikter och tankar rörande bilderna.

Som en avgränsning för denna studie fanns det endast en fokusgrupp istället för två. Detta för att det var svårt att hitta tillräckligt med många intervjupersoner som ville ställa upp på den korta tid som fanns tillgänglig. Ett möjligt tillvägagångssätt var att ha två fokusgrupper där en grupp med icke uttalade feminister skulle få diskutera samma frågor, för att sedan göra det möjligt med en jämförelse. Detta valde vi dock bort på grund av tidsresurser samt svårigheten med att hitta fullt icke uttalade feminister. En annan möjlighet hade varit att dela upp fokusgrupperna mellan män och kvinnor, eftersom de olika könen tenderar att ha olika syn på feminism. Detta fick vi även avgränsa för studien på grund av transkriberingstiden. En svårighet med intervjuer är att veta hur mycket material som kommer vara användbart för studien. I vårt fall hade vi behövt mer material för att studiens resultat skulle vara så tillförlitligt som möjligt. Detta på grund av att feminism är en så pass bred ideologi vilket gör det svårt att samla in tillräckligt material som rättvist kan representera alla feminister. Därmed var vi noggranna att poängtera i denna studie att vi behandlar endast intervjupersonernas åsikter och inte alla feminister åsikter. För att underlätta något så kontaktade vi intervjupersonerna i så god tid som möjligt och valde att informera dem om syftet med studien. Detta för att de skulle vara förberedda för intervjuerna och inte hamna på eventuella sidospår.

4.4 Etisk reflektion

Under intervjuerna var det viktigt att tänka på moderatorns och assistentens roll och hur den påverkade intervjupersonerna. Detta för att intervjupersonerna därigenom kunde anpassa sina svar över vad som eventuellt förväntades utefter frågeställningen. Samhällsforskare ska alltid agera etiskt under insamlingen av data, i analysprocessen och när de sedan publicerar sina resultat. De förväntas respektera deltagarnas rättigheter och skydda deltagarnas integritet.⁶⁰

⁶⁰ Denscombe, M, *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, 2009, s.193

I denna studie är moderatorn till intervjuerna även studiens forskare, detta innebär att moderatorn blir både intervjuare och observatör. Problemet med detta kan bli att moderatorn tänker på det kommande resultatet av studien och då ställer frågor som kan leda fram till svar som stärker studiens hypotes. Forskning har också visat att respondenter svarar olika beroende på hur de uppfattar personen som intervjuar och det ämne som diskuteras.⁶¹ När känsliga ämnen eller ämnen som anses vara personliga diskuteras spelar moderators identitet stor roll. Detta eftersom intervjupersonens svar då sannolikt kommer influera den data som samlas in av moderatorn. Det kan även bli så att intervjupersonen istället då svarar utefter vad de tror moderatorn förväntar sig av dem. Det moderatorn då kan göra för att förminska denna risk är ställa tydliga frågor på ett artigt sätt, för att skapa trygghet och bekvämlighet för så ärliga svar som möjligt.⁶² Under intervjuerna för denna studie togs detta etikperspektiv i åtanke genom att moderatorn hade så lite inblandning i diskussionerna som möjligt. Moderators deltagande skedde främst genom att styra samtalet inom ramen för besvarandet av intervjufrågorna. Intervjufrågorna besvaras genom intervjupersonernas personliga åsikter om ämnet, vilket i allmänhet kan uppfattas som obekvämt. Därför hade moderatorn och assistenten intervjuerna i en lugn och trygg miljö, och med tydlighet för sekretessen bakom studien.

⁶¹ Denscombe, M, s.159

⁶² Denscombe, M, s. 170

5. Resultat & Analys

Nedan presenteras resultatet av fokusgruppsintervjun och de två individuella intervjuerna. Samtliga intervjupersoners svar tenderade att handla om två specifika teman. Därför kommer dessa teman att vara grund för presentationen av materialet samt analysen. Dessa teman är hantering av den generella mediala bilden och hantering av den politiserade och kategoriserade mediala bilden.

5.1 Hantering av den generella mediala bilden

En av dem frågor som ställdes i samtliga intervjuer handlade om hur feministerna hanterar den mediala bilden av feminister i sin vardag. I intervjun med den radikala feministen framkom det att det var viktigt att fortsätta ta diskussioner och synas. Genom detta, anser intervjupersonen, att man kan inspirera andra och ta bort den negativa bilden av feminister.

När feministiska profiler syns i sociala medier kan det också påverka många unga människor i positiv mening.⁶³

Som tidigare nämnt anser samtliga intervjupersoner att det är på gott och ont när feminister både tar på plats och får plats i mediala sammanhang. Genom att feminister uttrycker sina åsikter i sociala medier kan man inspirera andra att våga öppna ögonen och ta diskussioner. Lisa anser att det kan vara svårt att kalla sig feminist i och med att man måste försvara en bild som i stora delar inte representerar sig själv. Samtidigt påpekar Lisa att det är viktigt med radikalfeministiska och provocerande uttalanden för att kunna driva den feministiska kampen vidare. "De radikala feministerna behövs, för annars händer ju ingenting".⁶⁴ Det visar på att dessa uttalanden både kan skada feminismen, i den aspekten att det skapas fördomar om feminister och att uttalandet exkluderar, det vill säga att man inte vill kalla sig feminist om man inte håller med, men det kan även få fler människor att öppna ögonen och våga ta diskussionen.

Redan tidigare berördes hur extrema uttalanden av en person kan orsaka att läsare/lyssnare får negativa uppfattningar och fördomar om feminister. I intervjun med den radikala feministen framgick det hur hon ofta ser hur andra feminister försvarar sig mot bilder som "feminister är

⁶³ Tina, bloggare, individuella intervjuer, 2014-11-27

⁶⁴ Lisa, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

manshatare”. Genom att exempelvis skriva krönikor och blogginlägg där de försvarar sina åsikter snarare än att de driver en kamp, tar liberalfeminister avstånd från de radikala feministernas uttalanden. Genom att göra så, anser Tina⁶⁵, att man på ett vis bekräftar bilden som “manshatare” och gör det till något feminister måste försvara sig mot.

Att det är viktigt att ha ett eget intresse och kunskap om ämnet feminism när man uttalar sig om detta i medierna, var något som kom upp under både fokusgruppen och i de individuella intervjuerna. Utan egen bakgrundsfakta och åsikter baserade på denna, blir det problematiskt att förstå den egentligen innebörden av de feministiska texter, och texter om feminism, som cirkulerar i medierna. På frågan om vad intervjupersonerna i fokusgruppen anser om mediebilden av feminister så höll samtliga intervjupersoner med om att mediebilden påverkas av okunskap och fel bild av begreppet. Enligt Victoria så finns det personer i samhället som säger ”Jag är inte feminist, jag är jämställdist...”.⁶⁶ Detta är ett exempel på personer som uttalar sig och som inte förstår den egentliga innebörden av feminism. De hade då vetat att jämställdhet mellan kvinnor och män är en av de främsta pelarna inom rörelsen. Även själva orden ”feminist” och ”feminism” blir genom okunskap problematiskt eftersom en vanlig myt är exempelvis att alla feminister hatar män och anser att ett kvinnostyre är det enda rätta. Vidare utvecklade Victoria sitt resonemang om den mediala bilden av feminister.

Bara för att feminist har ordet feminin i sig behöver det inte betyda att kvinnor ska ta över världen.⁶⁷

Det framkom flera gånger i samtliga intervjuer att intervjupersonerna tolkar att personer utan eget intresse för feminism uppfattar feminister som en del av det politiska partiet Feministiskt Initiativ. Producenterna av mediernas meddelanden väljer av den anledningen att lyfta fram många av Feministiskt Initiativs profiler. Så som de är för alla partier så är det de starkaste talespersonerna eller partiledarna som lyfts fram och får ta plats i samtliga medier. Det blir då också de personerna som bidrar till att skapa den publika bilden av en feminist.

Jag tror media väljer att lyfta fram personliga konflikter, det är mest säljbart, folk gillar konflikter och att hänga upp sig på individer.⁶⁸

⁶⁵ Tina, bloggare, individuell intervju, 2014-11-27

⁶⁶ Victoria, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

⁶⁷ Victoria, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

Citatet är taget från intervjun med Tina som syftar på hur feminister som uttrycker sina åsikter på sociala medier hängs ut i sammanhang där hon anser informationen tas ur sin kontext och syftar då till att vara provocerade och generera mer trafik. Snarare än att lyfta fram de teoretiska diskussionerna anser Tina att medier ofta väljer att uppmärksamma radikala och extrema profiler som kan provocera och skapa debatt. Istället för att lyfta fram den feministiska ideologin tas debatter ofta ur sin kontext och förlöjligas genom att lyfta fram uttalanden som ”män är en sjukdom” och så vidare.

Ofta står det i media ’Gudrun Schyman, feministen’ men det står aldrig till exempel ’liberalen’ i andra rubriker⁶²

Hon diskuterar vidare om hur medier även väljer att kategorisera feministiska rubriker som gör att den feministiska mångfalden inte syns.

Sammanfattningsvis ansåg intervjupersonerna i temat ”hantering av den generella mediala bilden” att sprida kunskap och intresse är viktigt i deras hantering av feministers mediala bild. Samtidigt ansåg de även viktigt att inte förminska de feministiska åsikterna genom att ursäktas samt försvara sig i olika diskussioner. Deras svar tenderade att vara något olika beroende på vilken sorts feminism de identifierade sig med.

5.2 Analys av ”hantering av den generella mediala bilden

Nedan presenteras studiens analys av temat ”hantering av den generella mediala bilden”. Här avkodade intervjupersonerna endast inom den oppositionella läsningen.

Oppositionella läsningen

När texter kodas enligt den oppositionella läsningen så accepteras inte textens kodning. Mottagaren förstår meddelandet och hur det är avsett att tolkas, men håller inte med utan använder sig istället av alternativa koder ur en social och lokal kontext.⁶⁹ Nedan följer en av analys av resultatet där den oppositionella läsningen var framgångsrik.

⁶⁸ Emira, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

⁶⁹ Lewis, B, s. 95

Deltagarna ansåg inte att ett uttalande som feminist är likvärdigt med att man har visionen om att kvinnor ska ta över världen. Alla intervjupersonerna är istället eniga om att spridning av kunskap och intresse är den rätta metoden för att hantera den mediala bilden. En av deltagarna med radikalfeministiska åsikter uppfattar att medierna publicerar och lyfter fram vad de anser skapar mest läsning.⁷⁰ Hon menar bland annat att personliga konflikter mellan feminister och icke-feminister, är exempel på sådana åsikter som medier väljer att förmedla, eftersom publiken tenderar att intressera sig för drama. Även i fokusgruppen kunde deltagarna se hur ord vinklas för att bli mer provocerande och säljbart, till exempel när ordet feminist används som en identifikation samt en kategorisering, istället för en ståndpunkt. De uppfattade att feminister får hantera en mer negativ bild i medierna när ordet ”feminist” används som en kategorisering. Intervjupersonerna ansåg att tidningar och andra nyhetssidor gärna porträtterar människor med olika stämplor. De talade om hur tidningar skriver ut exempelvis ”svensk-araben” eller ”svensk-somaliern”. Det skrivs däremot aldrig om ”svensken”, då skriver man istället ”mannen” eller ”24-åringen”.⁷¹ Precis på samma sätt uppfattar feministerna att de blir porträtterade i mediala sammanhang. Intervjupersonerna i fokusgruppen upplever att feminism tas ur sin kontext och vinklas, antingen positivt eller negativt. Genom att förstärka det feministiska synsättet med hårda och laddade ord genererar det till föreställningar om feminister.

Inom detta tema avkodade intervjupersonerna endast inom den oppositionella läsningen. Vi anser att orsaken till detta är att intervjupersonernas främsta verktyg för att hantera den mediala bilden var att sprida intresse och kunskap om feminism. De betyder då att de försöker bryta ner den negativa bild som cirkulerar i medierna. Att endast den negativa bilden var i fokus är även en anledning till att den oppositionella läsningen var dominant, då den bilden inte var något som intervjupersonerna identifierade sig med. Flera gånger under studien har det framkommit att intervjupersonerna, vid olika tillfällen upplevt svårigheter med att uttala sig som feminist. Ibland kan det vara en rädsla för att ha svar på politiska ståndpunkter och andra gånger när man måste försvara andra feministers uttalanden.⁷² Enligt intervjupersonerna har feminister, i mediala sammanhang, fått en snedvriden bild där inte hela ideologin

⁷⁰ Tina, bloggare, individuella intervjuer, 2014-11-27

⁷¹ Emira, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

⁷² Kajsa, Bloggare, Individuell intervju, 2014-11-26

framkommer. Genom att sprida kunskap, ta diskussioner och inte förminska den feministiska kampen anser intervjupersonerna att man kan upplysa människor med kunskap om den feministiska ideologin.⁷³

En av de intervjupersonerna med liberal feministiska åsikter ansåg att radikalfeministiska uttalanden behövs för att öka den feministiska framfarten. Så även om hon anser att radikalfeministiska uttalanden kan påverka synen på ideologin negativt, så behövs det samtidigt. Detta visar på att det krävs en balans mellan vilka delar av feminismen som får cirkulera i medierna för att skapa en bild som ligger så nära verkligheten som möjligt. Dock visade det sig att intervjupersonerna tenderar att hantera den mediala bilden något olika beroende på vilken sorts feminism de identifierar sig med. Intervjupersonerna vars åsikter var åt det mer liberalfeministiska hållet hanterade den mediala bilden genom att snarare försvara feminism, än om man jämför med den uttalade radikalfeministen som ansåg att ett försvar var likvärdigt med att bekräfta den bild som cirkulerar i medierna. Istället ansåg hon att var och en ska tydligare uttrycka vad man själv står för och fokusera mindre på andras åsikter.⁷⁴ Något samtliga intervjupersoner var överens om var att det viktiga inte är om man uttalar sig som feminist eller ej, utan det är värderingarna och handlingarna som visar på vilken skillnad man försöker uppnå.

Intervjupersonerna uttryckte även att medierna ofta koncentrerar sig på provocerande rubriker som kan generera trafik. Det media väljer att ge uppmärksamhet åt genererar normaliserade koder och upplevs då som verkligheten och det normala. Detta leder i sin tur till att människor inte söker efter egen fakta om ämnet då de redan anser deras tolkning vara den sanna.⁷⁵ Detta är ett exempel på helt transparent kommunikation då individerna tolkar inom den dominerande läsningen när de använder sig av samma sociala och lokala koder som producenten avsett.⁷⁶ Eftersom feminismen är så pass bred och, som tidigare nämnt, har flera olika grenar, anser deltagarna i fokusgruppen att provocerande uttalanden inte representerar alla feminister. De förstår att det finns grenar inom feminismen som identifierar sig med detta, men detta gäller inte dem själva som feminister. Intervjupersonerna anser att feminister delvis kan förstå och hålla med om ett budskap, men det är inte nödvändigtvis deras egen åsikt och

⁷³ Tina, bloggare, individuella intervjuer, 2014-11-27

⁷⁴ Tina, bloggare, individuella intervjuer, 2014-11-27

⁷⁵ Hall, S, m.fl, s. 128

⁷⁶ Hall, S, m.fl, s. 136

förstår att detta inte gäller alla.⁷⁷ Denna insikt gör att de hanterar provocerande uttalanden, genom att med olika metoder sprida kunskap om att det finns flera olika grenar inom feminism, för att på så vis nå samma mål; att upphäva den patriarkaliska dominansen.

5.3 Hantering av den politiserade och kategoriserade mediala bilden

Under intervjuerna och i fokusgruppen kom det fram att det ibland kan vara svårt att kalla sig feminist. Feminism handlar om många olika grenar och feminismen som ideologi är bred. Många kopplar samman feminism med politiska partier och pratar om ideologin som enbart politik. På detta sätt blir ett feministiskt uttalande som en politisk stämpel. Detta blir problematiskt eftersom feminism är en ideologi och inte ett politiskt parti. Att offentligt uttala sin politiska åsikt kan vara svårt men också kännas otryggt. Människor är rädda för att bli dömda eller att bli satta i olika fack:

Många människor går ut och kallar sig 'jämställdister' istället för feminister, eftersom man är så rädd för ordet.⁷⁸

I fokusgruppen diskuterades det om huruvida feminismen ses som en stämpel eller att det kan upplevas som en kategorisering. När frågan om varför människor motsätter sig till att kalla sig för feminister ställdes, diskuterade de i fokusgruppen om att det kan ha med en rädsla att sättas i fack och behöva identifiera sig med en viss typ av feminist, att göra.

I allmänhet tror jag att radikalfeministerna kan vara negativt för feminismen, hade liberalfeministerna syntts mer i media hade kanske fler valt att kalla sig för feminister. Men om de liberala hade syntts mer vet jag inte om det hade skett någon förändring. Om man tänker på hur det är när man säger att man är feminist, så får man väldigt mycket emot sig, det kanske man inte hade fått om de liberala feministerna hade syntts mer.⁷⁹

Den andra bilden som visades i intervjuerna gestaltade ett urklipp från ett radikalfeministisk twitterkonto där innehavaren skrev "Män är en sjukdom". Lisa anser att en av de anledningar till att man motsätter sig till att kalla sig feminist kan vara att man inte vill identifiera sig med uttalanden som ovanstående. "Idag tycker jag att en sådan där kommentar skadar

⁷⁷ Victoria, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

⁷⁸ Victoria, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

⁷⁹ Lisa, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

feminismen”, säger Lisa⁸⁰. I och med att man säger att man är feminist finns det diskussioner att ta kring andras uttalanden. Detta innebär att även om man som feminist inte håller med om andra feministers uttalanden så måste man ändå förhålla sig till och hantera det dem säger.

Det är en av alla feminister som tycker så, det representerar inte mig som är feminist eller feminismen. Jag tror också det är därför många säger att de inte är feminister, för att de inte vågar ta diskussionen om uttalanden som detta.⁸¹

Citatet visar även på att det kan vara svårt att kalla sig feminist i och med att man måste försvara en bild som i stora delar inte representerar en själv. Samtidigt påpekar Lisa att det är viktigt med uttalanden som detta för att kunna driva den feministiska kampen vidare. Det visar på att dessa uttalanden både kan skada feminismen, i den aspekten att det skapas fördomar om feminister och att uttalandet exkluderar, det vill säga att man inte vill kalla sig feminist om man inte håller med, men det kan även på få fler människor att öppna ögonen och våga ta diskussionen.

Ibland känns ordet feminist som en förolämpning, om du är feminist är det något dåligt men om man inte är feminist så är det också något negativt.⁸²

En av de anledningar till varför det kan vara svårt att kalla sig för feminist är rädslan för att behöva ha svar på påståenden om feministiska händelser eller att vara påläst om den politiska rörelsen. På frågan om varför människor motsätter sig att kalla sig feminist, svarade Kajsa:

Man är rädd att man måste kunna allting, vara totalt påläst och ha svar.⁸³

Intervjupersonerna i fokusgruppen samt Kajsa i den individuella intervjun, anser att oviljan att skaffa sig mer kunskap om ämnet blir en produkt av oviljan att identifiera sig som en feminist, vilket uppstår från rädslan för ordet och synsättet att feminism är likvärdigt med partiet Feministiskt Initiativ. Att feminism har en sådan stark politisk ådra gör det svårt för folk att särskilja feminism som politiskt parti och feminism som en ideologi.

⁸⁰ Tina, bloggare, individuell intervju, 2014-11-27

⁸¹ Lisa, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

⁸² Victoria, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

⁸³ Kajsa, Bloggare, individuell intervju, 2014-11-26

Något som framgick under samtliga intervjuer var synen på feminismens bredd. Emira ansåg att ”det finns ingen klar bild utan feminismen har rätt många olika ingångar”. För att kunna undersöka hur feminister förhåller sig till den mediala bilden av feminister är det viktigt att ha vetskap om att feminism är en bred ideologi med olika metoder att nå samma mål. Som nämnt i tidigare avsnitt så finns det både radikala och liberala feminister. Att feminismen är så pass bred ledde till att intervjupersonerna hade svårt att uppfatta och förhålla sig till den mediala bilden av feminister då mediernas urval styr den bild som sedan kommer att tolkas av samhället. Eftersom intervjupersonerna är uttalade feminister med egen kunskap och intresse kring ämnet så har de klarhet i att den bild som syns i medierna inte är en bild som definierar alla feminister.

Intervjupersonerna som var uttalade liberalfeminister ansåg att de radikala feministerna får mer utrymme i medierna, medan den uttalade radikala feministen, Tina⁸⁴, ansåg att de liberala feministerna får mer utrymme i medierna. Detta genererar till att samtliga intervjupersoner anser att feministerna som syns i medierna ger en delad syn på vad feminismen kämpar för. När bild två (se bilaga 2) visades i fokusgruppen reagerade Victoria starkt.

Det är en av alla feminister som tycker så, det där representerar inte mig som feminist.⁸⁵

Citatet ovan var en vanlig känsla hos samtliga intervjupersoner i fokusgruppen. De ansåg att de radikala feministerna som syns i medierna förmedlar en alltför extrem bild av vad feminismen står för, vilket i slutändan leder till att människor blir obekväma med att identifiera sig som feminist. Därför trycker intervjupersonerna på vikten av att förstå att feminism är en bred ideologi där de feminister som syns mest i medierna, inte representerar hela ideologin. Intervjupersonerna i fokusgruppen upplevde ofta att medierna försökte vinkla eller lyfta fram feminism som till stora delar är extrem och radikal vilket ofta skrämmer andra människor. Det framkom att denna bild är något de inte ville hålla med om att det representerade alla feminister. Tina uttryckte dock inte samma oro över huruvida människor förstår feminismens bredd eller vill kalla sig feminist eller inte.

⁸⁴ Tina, bloggare, individuella intervjuer, 2014-11-27

⁸⁵ Victoria, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

Jag skiter i om man väljer att kalla sig feminist eller inte. Man behöver inte kalla sig feminist, det viktiga är vad man gör för skillnad.⁸⁶

Sammanfattningsvis diskuterade intervjupersonerna inom temat ”hantering av den politiserade och kategoriserade mediala bilden” om hur feminister tenderar att kategoriseras utifrån åsikter om att feminism ses som nära sammankopplat med ett politiskt parti. Detta anser intervjupersonerna grundar i folks okunskap och brist på intresse för feminism. Samtliga intervjupersoner trycker på feminismens bredd och anser att en åsikt inte kan representera alla feminister. Därmed var även intervjupersonernas åsikter något olika gällande vad som gynnar feminismens framfart i samhället, dock var de samtidigt alla överens om feminismens grundtankar.

5.4 Analys av ”hantering av den politiserade och kategoriserade mediala bilden”

Nedan presenteras analysen av temat ”hantering av den politiserade och kategoriserade bilden”. Här avkodade intervjupersonerna inom samtliga läsarpositioner.

Oppositionella läsningen

Som berördes tidigare i kap 5.2 accepteras inte textens kodning i den oppositionella läsningen. Mottagaren förstår meddelandet och hur det är avsett att tolkas.⁸⁷ Nedan följer en av analys av resultatet där den oppositionella läsningen var framgående.

I fokusgruppen diskuterade deltagarna om personer som hellre benämner sig som något annat än feminister, då exempelvis jämställdister. En av deltagarna ansåg att man inte ska vara så rädd för ordet feminist då feminism inte är en homogen grupp.⁸⁸ Därmed kan inte alla feministiska uttalanden representera alla feministiska individer. Hon anser även att det är på grund av att människor inte vågar ta diskussionen om sådana uttalanden som gör att fler inte vill kalla sig feminister. En av deltagarna anser att man måste få fler att våga, upplysa och berätta samt ta diskussioner. De är eniga om att det är den rätta metoden för att bryta mönstret

⁸⁶ Tina, bloggare, individuella intervjuer, 2014-11-27

⁸⁷ Lewis, B, s. 95

⁸⁸ Victoria, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

att människor inte vill läsa på mer om ämnet för att de redan anser sig ha en klar medial bild som är en produkt av just okunskap och naturaliserade koder som skapar normer i samhället. Detta genererar en ond cirkel av okunskap. Alla intervjupersonerna anser även att man som feminist inte ska ursäkta sig eller förminska sin kunskap när man talar med andra som inte är lika pålästa.⁸⁹ Dock uttrycks det även en rädsla för att man som feminist *måste* vara väldigt påläst för att bli tagen på allvar. Det kan generera till att man hellre inte uttalar sig som feminist för att slippa bli krävd på pålästa svar och känna sig utsatt. Detta anser intervjupersonerna symboliserar feminister åt det mer liberala hållet, än de extrema som oftare och i högre grad uttrycker sina åsikter utan att bry sig hur de får andra att uppfatta dem som feminister.⁹⁰

När den första bilden (se bilaga 2) visades i fokusgruppen framkom det att de ansåg att alla uttalanden som görs av en uttalad feminist inte representerar alla feminister. De ansåg även att det är på grund av att människor inte vågar ta diskussionen gällande sådana uttalanden som gör att fler inte vill uttala sig som feminist.⁹¹ Samtidigt ansåg radikalfeministen i den individuella intervjun att feminister som går ut och försvarar, samt tar avstånd från radikalfeminism och sådana uttalanden bekräftar producenternas dominanta tolkning om att det skulle finnas något problematiskt med radikalfeminism. Hon ansåg också att det är viktigt att inte vara ursäktande gällande sin ståndpunkt som feminist.⁹² Det diskuterades vidare i fokusgruppen om hur man ofta som feminist får svara mot en stor bild av feminismen. Dels radikalfeministiska uttalanden som inte alltid representerar sina egna ståndpunkter men också, som tidigare nämnt feminism som ofta förknippas med feministiskt initiativ. De ansåg att det är viktigt att förstå att vara feminist inte måste innebära att man sympatiserar med feministiskt initiativ, utan att feminism är mer än ett politiskt parti.⁹³

Dominerande läsningen

När texter kodas inom den dominerande läsningen så reagerar publiken så som mediet avsett. Mottagaren ändrar då inte meddelandet utan tolkningen stannar inom ramen för det uttänkta meddelandet och tolkar inom den dominanta koden, utan att använda sig av alternativa sociala

⁸⁹ Tina, bloggare, individuell intervju, 2014-11-27

⁹⁰ Kajsa, Bloggare, individuell intervju, 2014-11-26

⁹¹ Lisa, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

⁹² Tina, bloggare, individuell intervju, 2014-11-27

⁹³ Victoria, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

och lokala koder.⁹⁴ Nedan följer en analys av resultatet där den dominerande läsningen var framgående.

När deltagarna diskuterade om hur den mediala bilden av feminister ser ut, så uppfattade en av deltagarna att medierna sänder ut meddelanden som uppfattas som en förolämpning. Det diskuterades om hur det i sammanhang kan kännas negativt att både vara feminist och att inte vara feminist. Intervjupersonerna i fokusgruppen anser att oavsett vad man kallar sig så är det viktigt att man i sociala förhållanden är för lika rättigheter mellan könen.⁹⁵ Deltagaren från en av de individuella intervjuerna anser att medierna uppfattar feminister som endast en del av ett politiskt parti och därmed anser hon även att publiken förknippar politiska partier med feminism och feminister. Detta gör sedan att man måste ta de politiska diskussioner som då tillkommer när man uttalar sig som feminist. Hon anser även att många glömmet bort ursprungsfrågan om feminism som en ideologi för mänskliga rättigheter där man arbetar för att alla människor ska ha lika politiska, ekonomiska och sociala rättigheter samt bryta det dominanta patriarkatet, och istället blint accepterar mediernas meddelanden.⁹⁶

Förhandlande läsningen

När texter kodas inom den förhandlade läsningen så ser och bekräftar publiken den dominant tolkningen för kodningarna för att kunna skapa egna betydelser, men är inte helt villig att endast tolka meddelandet på det sätt som avsändaren avsett.⁹⁷ Detta innebär att läsaren använder samma sociala koder i en större utsträckning, på det vis som producenten avsett, men använder samtidigt alternativa lokala koder.⁹⁸ Nedan följer en analys av resultatet där den förhandlande läsningen var framgående.

I fokusgruppen diskuterade deltagarna om personer som hellre benämner sig som något annat än feminister, då exempelvis jämställdister. Med detta anser intervjupersonerna att jämställdister endast intresserar sig för jämlikhet mellan könen och gör de detta eftersom de anser att ordet feminist skapar kategorisering som de inte vill identifiera sig med.⁹⁹ De diskuterade även i fokusgruppen om vilken sorts feminism som gynnar samhället mest. En av

⁹⁴ Garner, R, s. 572-73

⁹⁵ Victoria, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

⁹⁶ Tina, bloggare, individuell intervju, 2014-11-27

⁹⁷ Garner, R, s. 572-73

⁹⁸ Lewis, B, s. 95

⁹⁹ Victoria, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

deltagarna ansåg att radikalfeminism kan vara negativt för samhället i stort men är även osäker på om det kommer bli någon skillnad överhuvudtaget om liberalfeminister får ta mer plats. Dock ansåg deltagaren även att om fler liberalfeminister syntes i medierna så hade fler även valt att kalla sig för feminist.¹⁰⁰ Med hjälp av den förhandlande läsningen kan man här även se att intervjupersonerna anser att feminister ser och erkänner andra feministers uttalanden, då de också befinner sig inom en gren av feminism, men att de själva inte anser att detta är en tolkning som de vill identifiera sig med, utan har snarare en egen tolkning av samma ämne.¹⁰¹

I detta tema kunde man se att intervjupersonerna avkodade enligt samtliga läsarpositioner. Anledningen till detta, anser vi, kan vara att intervjupersonerna själva också är olika typer av feminister. Därmed kommer de även att ha olika synpunkter i sina tolkningar av mediernas utsända texter. Enligt intervjupersonerna handlar kategoriseringen av feminister om vad för slags åsikter de besitter. Intervjupersonerna anser att medierna förknippar feminister och feminism med politiken och de profiler som sympatiserar med feministiskt initiativ. I politiken är det ofta olika profiler som får representera och tala för de människor som röstat fram dem; därmed språkrör som uttrycker en stor mängd människors åsikter. Feministiskt initiativ, som många andra partier, stöter också på kritik. I och med detta anser intervjupersonerna att det kan vara svårt att uttala sig som feminist eftersom man kategoriseras och andra feministers åsikter får symbolisera sina egna åsikter. En av de fördomar som intervjupersonerna anser att man som feminist stöter på är att feminister hatar män. I intervjun med Tina¹⁰² berättar hon att det finns en bild som media vill ge där feminister är extrema manshatare och ofta är det den radikala och extrema feministen som lyfts fram.

När medierna väljer att lyfta fram uttalanden som dessa vänjer sig publikerna vid meddelandena och till sist blir koderna naturaliserade genom att publiken börjar avkoda mediernas meddelanden likvärdigt med mediernas kodning. Detta genererar att uttalanden som ”män är en sjukdom”, i en större utsträckning, blir en norm som inte alla feminister vill identifiera sig med. Enligt den tidigare forskningen uppkommer negativa stereotyper av uttalanden som dessa och genererar till att människor uppfattar feminister som

¹⁰⁰ Lisa, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

¹⁰¹ Garner, R, s. 572

¹⁰² Tina, bloggare, individuell intervju, 2014-11-27

manshatande.¹⁰³ Det leder i sin tur till ovilja att uttala sig som en feminist. Det är därmed de naturaliserade koderna som leder till att den mediala bilden av feminister blir allt svårare för feminister att förhålla sig till.¹⁰⁴ Sådana här negativa uppfattningar uppkommer av att människor med liknande åsikter umgås i grupper. Det är enkelt att sätta en stämpel på någon utifrån vilken grupp personen tillhör. Detta gruppmedlemskap genererar att feminism ses som en homogen grupp då stämpeln sätts endast för liknande åsikter och inte för vilken typ av feminism personen vill identifiera sig med.¹⁰⁵ Detta innebär att feminister måste förhålla sig till en negativ bild av feminister när de diskuterar de feministiska frågorna. Resultatet av detta blir då att feminister först måste förhålla sig till den aktuella mediala framställningen av feminister för att sedan kunna hantera den och sprida kunskap om feminismens egentliga grundpelare.

Enligt intervjupersonerna handlar okunskapen kring feminister främst om brist på intresse. Detta beror ofta på mediernas val av utsända meddelanden i feministiska sammanhang. Därmed måste feminister förhålla sig till en mediebild där de uppfattas som en del av ett politiskt parti. Detta innebär vidare att intervjupersonerna i fokusgruppen ansåg att medierna ofta avkodade samtliga feminister som en homogen grupp, vilket betyder att man som feminist måste hantera en medial bild som man kanske inte själv identifierar sig med. Uttalanden om att feminister är manshatare är, enligt samtliga intervjupersoner i fokusgruppen, vanliga argument för antifeminister som vill uttrycka varför de står för sina åsikter.¹⁰⁶ Feminister är som tidigare nämnt, inte en homogen grupp. Därför kan man inte dra alla feminister över en kam som exempelvis manshatare. Feministiska uttalanden där det framkommer att feminister hatar män tas ur sin kontext och framställs snarare som en homogen grupp där alla åsikter är likadana. Detta förstärker normerna i samhället och genererar till att publiken inte väljer att söka egen kunskap och få en egen uppfattning om ämnet.¹⁰⁷ Även här kan vi se att det är de naturaliserade koderna som leder till att normer uppstår, vilket leder till att feminister måste förhålla sig till den mediala norm som skapats för feminister när de sedan, återigen, tar diskussioner angående feministiska frågor.¹⁰⁸

¹⁰³ Twenge, J. M & Zucker, A. N, s. 592

¹⁰⁴ Hall, S, m.fl, s.134

¹⁰⁵ Twenge, J. M & Zucker, A. N, s. 591-592

¹⁰⁶ Victoria, student vid Högskolan i Halmstad, fokusgrupp 2014-11-25

¹⁰⁷ Ytreberg, E, s. 386

¹⁰⁸ Garner, R, s. 572-73

6. Resultatreflektion

I resultatavsnittet kom vi fram till två olika teman som förklarar hur feminister uppfattar, förhåller sig till och hanterar den mediala bilden som feminister som cirkulerar i deras vardag. De två teman är: hantering av den generella mediala bilden och hantering av den politiserade och kategoriserade mediala bilden. Resultatet blev att intervjupersonerna ansåg att feminister tenderar att kategoriseras utifrån åsikter om att feminism ses som nära sammankopplat med ett politiskt parti. Den huvudsakliga anledningen till detta ansåg de vara publikens okunskap och brist på intresse för feminism. Att sprida kunskap och intresse för feminism ansåg de vara det viktigaste verktyget för deras hantering av den mediala bilden. Under intervjuerna visade det sig att inga av intervjupersonerna väljer att försvara sin mediala bild utan istället använder sig av kunskap för att förklara och hantera bilden. Radikalfeministen uttryckte motstånd till att försvara bilden eftersom man då bekräftar att den extrema feministen. Därmed blev en av de viktigaste faktorerna i resultatet vikten av att ha en egen kunskap och ett eget intresse om feminism för att kunna hantera och förhålla sig till den mediala bilden på ett sätt som ifrågasätter samhällets normer.

Enligt Lind och Salo så har undersökningar visat att människors attityder och fördomar påverkas av medierna, särskilt när människor saknar vetskap om ämnet i fråga,¹⁰⁹ vilket även resultatet bekräftade. Som resultat var dock en förväntning att radikalfeministen skulle tala om feminism mer som en kamp mot samhället som går ut på att attackera de normer som bidrar till det mansdominerade samhället medan de liberala mer skulle förklara allt som feminister *inte* är, för att istället på detta sätt bryta normen. Detta eftersom vi själva blir påverkade av normen som säger att feminism är en provocerande ideologi som vill revolutionera samhället. Det visade sig sedan att samtliga av feministerna, även den radikala, ansåg att även om feminism är en kamp, så drivs denna kamp av att upplysa människor om vad syftet med kampen är; varför ser samhället ut som det gör, varför vill feminism ändra detta och på vilket sätt.

Enligt Stuart Halls modell om kodning och avkodning så kodar medierna texter som senare publiken tolkar. De kodade texter som medier sänder ut kan till stor del vara baserade på normer och då generera en normativ bild av sociala fenomen. Denna genererade bild kan också vara baserad på endast en gren av feminismen och inte visa helhetsbilden. För att ta

¹⁰⁹ Lind, R & Salo, C, s. 211

reda på hur intervjupersonerna för denna studie avkodade mediernas texter så användes Halls läsarpositioner. Vår hypotes var att den oppositionella läsningen skulle användas mest därför att feminismens mål är att uppnå skillnad. Resultatet visade på att så var även fallet. Dock kunde intervjupersonerna med liberalfeministiska åsikter variera något i sina avkodningar, då de kodade inom samtliga läsarpositioner, medan radikal feminist endast avkodade inom den oppositionella läsningen. Detta kan ha att göra med att hon förstod hur medierna valde att koda meddelandena men valde att aldrig försvara mediernas utsända meddelanden. De övriga intervjupersonerna kunde ofta uttrycka att de förstod vad medierna avsett att förmedla, men att de inte nödvändigtvis höll med. Detta visar på att vilken sorts feminism man identifierar sig med påverkar hur man väljer att tolka och sedan hantera medierna.

I fokusgruppen och de individuella intervjuerna visade det sig att feministerna anser att medier till största del vill generera mer besökare till sina egna sidor, vilket de gör genom att lyfta fram provocerande feminism och ta teorin ur sin kontext. Detta genererar att texterna som syns i medierna blir vinklade och det sociala språket blir annorlunda jämfört med hur det hade varit om de teoretiska resonemangen hade framgått. I den tidigare forskningen talade Jesper Strömbeck om hur media väljer att lyfta fram provocerande och extrema artiklar för att skapa trafik eller läsare. Detta gör också att mediernas meddelanden kan förvanskas för att skapa större intresse vilket även denna studies intervjupersoner ansåg.¹¹⁰ Enligt denna studies resultat påverkar även detta feministerna som så att de själva vill lyfta fram de teoretiska resonemangen och upplysa samhället, snarare än att driva en motkamp genom att trycka ner dem som de själva blir förtryckta av. Just att de teoretiska resonemangen tas ur sin kontext ansåg intervjupersonerna med mer liberala åsikter leder till att människor motsätter sig att kalla sig för feminist och enligt Molly Andrews¹¹¹ så kan man inte beskriva människor som feministerna om detta inte är något som de själva vill identifiera sig med. Det intressanta med resultatet var dock att den radikala feministen inte ansåg det viktigt ifall man som person vill identifiera sig som feminist eller inte, utan det är ens värderingar och sätt att driva kampen framåt, som spelar roll. Detta bekräftar även resultatet att feministerna inom studien egentligen inte bryr sig om den mediala bilden av feministerna, utan endast strävar efter att förändra samhället och se resultat som visar på att kampen om det jämställda samhället går framåt. Något som var intressant under samtliga intervjuer var att intervjupersonerna endast diskuterade den negativa bilden av feministerna i media. Intervjufrågorna ställdes så att det inte

¹¹⁰ Strömbeck, J, s. 12

¹¹¹ Andrews, M, 2002

framgick om det var menat att undersöka en negativ eller en positiv bild, utan det var intervjudeltagarna själva som valde att diskutera den negativa. Eftersom samtliga intervjupersoner ansåg att sprida kunskap om ämnet är den rätta metoden för att hantera den mediala bilden, är det intressant att diskutera varför de inte direkt fokuserade på att diskutera den positiva bilden. Att intervjupersonerna varken kommenterade eller diskuterade detta kan vara därför att det är den negativa bilden som tar mest plats i medierna och leder till att människor inte vill identifiera sig som feminister.

Resultatet visade på att eget intresse och kunskap om feminism är vitalt för att rörelsen ska nå ut till samhället på ett sätt som inte exkluderar de teoretiska resonemangen. För samhället innebär detta att man som mediekonsument kritiskt måste granska medierna och ifrågasätta innehållet, istället för att matas med information och direkt anta att denna är den sanna verkligheten. Som konsument måste man ta sitt ansvar och vara mer nyfiken på denna växande ideologi. Alla människor rätt till en egen åsikt, men många negativa aspekter om feminism som cirkulerar i medierna visar, utifrån resultatet, på okunskap om ämnet. Frågan är varför man uttalar sig om något som man inte har tillräckligt med information om och då inte ser de bakomliggande resonemangen. Att inte vilja ta reda på mer om ett ämne kan vara kopplat till brist på intresse vilket gör det intressant att ta reda på vad som driver människor till att ändå uttala sig. Detta skulle kunna vara en fråga att studera i en vidare forskning för att förstå och ta reda på varför människor väljer att uttala sig om ett ämne när de inte har ett egentligt intresse om saken i fråga.

7. Slutsats

Efter de undersökningar och det resultat vi har kommit fram till i denna studie så kan man tydligt se att feminister i denna studie har en problematisk bild av mediebilderna som ges av feminister. Ordet feminist används som en definition eller kategorisering i stället för en ståndpunkt. Den förhårdade mediala bilden är att feminism uppfattas som en del av ett politiskt parti och därmed anser intervjupersonerna att ideologin blivit politiserad. Media väljer att ge en bild av feminism som genererar mer trafik till sitt media. Ingen av intervjupersonerna väljer att försvara den rådande mediala bilden av feminister, utan väljer i stället att upplysa människor i samhället om feminismens grundpelare; att alla människor i samhället är lika mycket värda. Denna grundtanke tynar bort i mediernas tryck att försöka skapa nyheter som provocerar och genererar uppståndelse i mediesamhället.

8. Referenser

- Alasuutari, Pertti (red.), *Rethinking the media audience: the new agenda*, SAGE, Thousand Oaks, Calif., 1999
- Alvesson, Mats & Sköldbberg, Kaj, *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*, 2., [uppdaterade] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2011
- Andrews, Molly, *Feminist research with non-feminist and anti-feminism women: meeting the challenge*, *Feminism & psychology.*, 12(2002):1, s. 55-77, 2002
- Aspers, Patrik, *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*, 2., [uppdaterade och utökade] uppl., Liber, Malmö, 2011
- Beck, Debra Baker, *The "F" word: how the media frame feminism*, *NWSA journal (Print).*, 10(1998):1, s. 139-153, 1998
- Blomberg, Natasha. Twitter status, 18 januari 2014, 09.02
www.twitter.com/ladydahmer (Hämtad 2014-11-20)
- Bruhn Jensen, Klaus, *Medier och samhälle: en introduktion*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2009
- Brune, Ylva, Camauër, Leonor, Eriksson, Göran, Hultén, Gunilla, Marcus, Johansson & Nohrstedt, Stig-Arne. *Mediernas Vi och Dom: Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*. Rapport av Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering. Stockholm. SOU (2006):21
- Denscombe, Martyn, *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, 2. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2009
- Ekberg, John, *Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män 2013?*, Medlingsinstitutet, Stockholm, 2014
http://www.mi.se/files/PDF-er/att_bestalla/loneskilnader/skillnaden13.pdf
- Garner, Roberta, *Social Theory: Power and identity in the global era*, 2. uppl., Toronto; New York : University of Toronto Press, 2010
- Gemzöe, Lena, *Feminism*, Bilda, Stockholm, 2002
- Hall, Stuart, Hobson, Dorothy, Lowe, Andrew & Willis, Paul, *Culture, media, language: working papers in cultural studies, 1972-79*, Hutchinson in association with the Centre for Contemporary Cultural Studies, University of Birmingham, London, 1980
- Lewis, Bradley, *Moving beyond Prozac, DSM, & the new psychiatry: the birth of postpsychiatry*, University of Michigan Press, Ann Arbor, 2006
- Lind, Rebecca & Salo, Colleen. *The Framing of Feminists and Feminism in News and Public Affairs Programs in U.S. Electronic Media*. *Journal of Communication*. 52 no. 1 (2002): 211-228

- Lindberg, Helen, *Nyttan av feministisk ideologi och samhällsteori för statsvetenskapen, Kontraster och nyanser: svensk statsvetenskap i brytningstid.*, S. 108-122, 2010
- Livingstone, Sonia, *On the continuing problems of media effects research*, In: Curran, James & Gurevitch, Michael (red.), *Mass media and society*, 2. ed., Arnold, London, 2009
- Manns, Ulla, Hirdman, Yvonne. Patriarkat. *Nationalencyklopedin*, Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/patriarkat>, 2014. (Hämtad 2015-01-13)
- Manns, Ulla & Larsson, Lisbeth, Feminism. *Nationalencyklopedin*, Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/feminism>, 2014. (Hämtad 2014-12-10)
- Orbe, Mark. P, *Media and Culture - The "Reality" of Media Effects. Inter/Cultural Communication*. Kurylo, Anastacia (red), 235-256. London: SAGE Publications. 2013
- SCB (statistiska centralbyrån). På tal om kvinnor och män - lathund om jämställdhet 2014. Örebro: Statistiska centralbyrån, 2014
- SKR (Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund) Kvinnorörelsens historia, Tillgänglig: <http://www.kvinnojouren.se/fakta/feminism-och-jamstalldhet/kvinnororelsens-historia>, 2014 (Hämtad 2014-12-12)
- Sjödin, Johanna, 2012, Tillgänglig: www.johannasjodin.se (Hämtad 2014-11-20)
- Strömbäck, Jesper, *Medierna som fjärde statsmakt: [Elektronisk resurs]: en studie av innebörden av begreppet granskande journalistik*, Demokratiinstitutet, Sundsvall, 2003 <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:miun:diva-5340>
- Theguardian, Simone De Beauvoir: 10 key quotes, Tillgänglig: <http://www.theguardian.com/books/2014/jan/09/simone-de-beauvoir-google-doodle-quotes>, 2014 (Hämtad: 2015-01-08)
- Twenge, Jean M. & Zucker, Alyssa N., *What is a feminist?: evaluations and stereotypes in closed- and open-ended responses*, *Psychology of women quarterly.*, 23(1999):3, s. 591-605, 1999
- Ytreberg, Espen, *Erving Goffman as a theorist of the mass media*, *Critical Studies in Media Communication*. 19 no. 4 (2002): 481-497
- Wibeck, Victoria, *Fokusgrupper: om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*, 2., uppdaterade och utök. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2010

Källmaterial

- Emira, student vid Högskolan i Halmstad. fokusgrupp 2014-11-25
- Kajsa, Bloggare, Individuell intervju. 2014-11-26

Lisa, student vid Högskolan i Halmstad. fokusgrupp 2014-11-25

Tina, bloggare, individuella intervjuer. 2014-11-27

Victoria, student vid Högskolan i Halmstad. fokusgrupp 2014-11-25

9. Bilagor

9.1 Bilaga 1

Vad har ni för relation till varandra?

1. Vad anser ni om mediebilden av feminister?
- I vilka medier anser ni att den här bilden cirkulerar mest?
2. Hur tänker ni kring den bilden feminister som är aktiva i media ger?
3. Hur skulle ni beskriva den allmänna bilden av feminister
- Är detta långt ifrån er egen bild?
4. Beskriv era tankar kring liberala och radikala feminister och hur står deras åsikter i förhållande till feminism?
-Väger dessa åsikter lika tungt?
5. Varför tror ni folk motsätter sig till att kalla sig för feminist?
6. Hur tror ni media gör urvalet om vad som ska få synas?
- Vad kan man som feminist göra för att ändra denna skapade bild?
7. Vilket motstånd tar feminister till denna bild?

9.2 Bilaga 2

Lady Dahmer
@ladydahmer

[+ Follow](#)

Män är en sjukdom

[← Reply](#) [↻ Retweet](#) [★ Favorite](#) [⋮ More](#)

RETWEETS
26

FAVORITES
20

9:02 AM - 18 Jan 2014

Reply to [@ladydahmer](#)

Emma Agnesson

Anna Ullén

Besöksadress: Kristian IV:s väg 3
Postadress: Box 823, 301 18 Halmstad
Telefon: 035-16 71 00
E-mail: registrator@hh.se
www.hh.se